

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Domácí vězení jako alternativa trestu odnětí svobody

bakalářská práce

Autor práce: Lucie Troupová

Studijní program: Rehabilitace

Studijní obor: Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé
a seniory

Vedoucí práce: JUDr. Vladimíra Hájková

Datum odevzdání práce: 13. 8. 2012

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá trestem domácího vězení jako alternativou trestu odnětí svobody teoreticky i prakticky. Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat problematiku trestu domácího vězení coby nového druhu trestní sankce a zjistit, zda je tento trest efektivní alternativou trestu odnětí svobody.

Teoretická část je zaměřena na obecné vymezení trestů, na charakteristiku trestu odnětí svobody, alternativních trestů a restorativní a retributivní justice. V rámci trestu domácího vězení jsou zde vymezeny důvody zavedení do systému trestů, pozitiva a negativa, uložení trestu domácího vězení, způsoby jeho kontroly. Vysvětlena jsou řešení při zmaření výkonu trestu domácího vězení a ukládání tohoto trestu mladistvým pachatelům.

Praktická část zahrnuje kvalitativní výzkum, kterým jsou zjištěné teoretické informace aplikovány v praxi. Pro výzkum byla vybrána technika strukturovaného interview. Výzkumný vzorek byl tvořen respondenty z řad soudců zabývajících se trestním právem, státních zástupců a pracovníků Probační a mediační služby ČR. Celkem bylo osloveno a provedeno interview s 8 respondenty z oblasti Českých Budějovic a Českého Krumlova. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že trest domácího vězení je možné považovat za efektivní, pokud by byly zlepšeny podmínky výkonu trestu a jeho kontrola. Dále bylo zjištěno, že z technického hlediska není trest domácího vězení dostatečně zajištěn, respektive podle odpovědí respondentů chybí elektronický monitoring. V rámci právní úpravy polovina respondentů neviděla nedostatky a druhá polovina označila podstatný nedostatek v novele trestního zákoníku č. 330/2011, a to zejména přeměnu trestu domácího vězení. Dále bylo zjištěno, že trest domácího vězení je zatím úspěšně vykonán 70 % odsouzenými, přičemž u 30 % odsouzených došlo k přeměně na trest odnětí svobody.

Cíl práce byl splněn. Domnívám se, že práce poukazuje na problematiku v mnoha ohledech a poukazuje na řešení, která by mohla vést k zefektivnění výkonu trestu domácího vězení do budoucna. Práce a její výsledky by mohly být použity jako zpětná vazba pro odbornou veřejnost, ale i jako studijní materiál.

ABSTRAKT

This bachelor thesis concerns house arrests as an alternative method to prison sentence in theory and also in practice. The aim of this bachelor thesis is to map the problematics of house arrests as a new type of criminal sanction and to find out if this type of sentencing is an effective alternative to imprisonment.

The theoretical section of this paper concerns general definition of sentencing, its characteristics, alternative sentencing and restorative and retributive justice. Reasons for implementation into sentencing system, its positives and negatives, house arrest sentencing and its control methods have been defined in this paper in the framework of house arrests.

The practical section of this paper includes qualitative research into collected data applied to practice. Structuralized interview technique was chosen to conduct this research. Research sample group was formed by criminal judges, state attorneys and employees of Probational and Mediation Service of the Czech Republic. This sample group consisted in total of 8 respondents from the area of České Budějovice and Český Krumlov. The research results have shown that house arrests could be considered effective if its conditions and control methods improved. The results further showed that house arrests are not secure due to technical aspects, respondents agree that electronic monitoring is not yet sufficient. In terms of legal regulations half of the respondents agreed with the current definition, and the other half defined significant reserves in amendment of Act No. 330/2011, namely the transformation of the aforementioned house arrests. It was further shown that house arrests have been successfully carried out by 70% of convicted persons and 30% of convicts' sentencing was changed to prison sentence.

The aim of this paper was successfully carried out. I believe this work studies this problematics from various aspects and angles and offers various solutions which could lead to future effectiveness of house arrests. This research and its results could be used as feedback for professionals as well as study material.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13. 8. 2012

.....

Lucie Troupová

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat JUDr. Vladimíře Hájkové za odborné vedení, připomínky a pomoc při zpracování mé bakalářské práce. Zároveň bych chtěla poděkovat Mgr. Janu Zábranskému z Probační a mediační služby v Českém Krumlově za poskytnuté informace a materiály. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem respondentům za ochotu a čas při interview.

OBSAH:

ÚVOD.....	6
1. SOUČASNÝ STAV.....	8
1.1 Vymezení pojmu trest.....	8
1.1.1 Funkce trestu.....	9
1.1.2 Účel trestu.....	10
1.2 Trest odnětí svobody.....	11
1.3 Alternativní tresty.....	12
1.3.1 Význam ukládání.....	13
1.3.2 Vymezení druhů alternativních trestů.....	14
1.4 Restorativní a retributivní justice.....	14
1.5 Trest domácí vězení.....	16
1.5.1 Důvody zavedení trestu domácího vězení.....	17
1.5.2 Pozitiva a negativa trestu domácího vězení.....	18
1.5.3 Uložení trestu domácího vězení.....	19
<i>Vymezení pojmu obydlí.....</i>	<i>21</i>
1.5.4 Kontrola výkonu trestu domácího vězení.....	21
<i>Probační a mediační služba ČR.....</i>	<i>22</i>
<i>Elektronická kontrola odsouzených.....</i>	<i>24</i>
1.5.5 Zmaření výkonu trestu domácího vězení.....	25
<i>Odklad, přerušování a upuštění od výkonu trestu domácího vězení.....</i>	<i>26</i>
1.5.6 Trest domácí vězení u mladistvých pachatelů.....	27
2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	30
2.1 Cíl práce.....	30
2.2 Výzkumné otázky.....	30
3. METODIKA.....	31
3.1 Vybrané metody a techniky sběru dat.....	31
3.3 Charakteristika výzkumného souboru.....	31
4. VÝSLEDKY.....	33

4.1 Výsledky jednotlivých otázek v interview	34
5. DISKUZE	44
6. ZÁVĚR	52
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	54
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	58
9. PŘÍLOHY	59

ÚVOD

V posledních několika letech je stále diskutovaným tématem problematika nepodmíněného trestu odnětí svobody, respektive omezené kapacity věznic a jejich přeplněnost. Řada odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody nespĺňuje podmínky pro uložení mírnějšího druhu alternativní sankce, ale vzhledem k menší závažnosti spáchané trestné činnosti je uložena doba výkonu trestu odnětí svobody nízká. Propuštěný na svobodu často znovu páchá trestnou činnost a cyklus se znovu opakuje. Podobných situací je v České republice mnoho, s čím souvisí výše zmíněná přeplněnost věznic a zvýšené finanční náklady ze státního rozpočtu.

Reakcí zákonodárců na problematiku přeplněnosti věznic, na finanční stránku výkonu trestu odnětí svobody a prevenci prionizace pro pachatele přečinů byla rekodifikace trestního zákoníku účinná od 1. ledna 2010. Tato úprava mimo jiné zavedla do systému trestů nový druh alternativní sankce neboli trest domácí vězení.

V současnosti je již uložena, vykonána a také přeměněna řada trestů domácího vězení, ale stále je tento trest podnětem pro diskuzi. Trest domácí vězení má své vyslovené příznivce, nicméně také odpůrce, kteří poukazují na nedostatky v právní úpravě či při samotném výkonu trestu domácího vězení.

Cílem této bakalářské práce je zmapovat problematiku trestu domácího vězení, coby nového druhu trestní sankce a zjistit, zda je tento trest efektivní alternativou trestu odnětí svobody.

Vybrala jsem si toto téma vzhledem k tomu, že mě zajímá problematika trestů a trest domácí vězení mi připadá jako vhodně začleněná alternativa do systému trestů. Můj vlastní postoj k trestu domácího vězení je zatím kladný, nicméně může se stát, že v rámci výsledků výzkumu svůj názor přehodnotím. V řadě zemí již tato alternativa úspěšně funguje, a proto bych ráda znala názor osob věnujících se problematice trestu domácího vězení v České republice. Myslím si, že v současné moderní době je nutné se přibližovat vyspělejším zemím a přebírat jejich zkušenosti.

Domnívám se, že smyslem této práce je poukázat na problematiku v širším měřítku a splněním cíle nastínit stávající situaci. Výsledky práce by mohly sloužit jako zpětná vazba pro odbornou veřejnost či jako studijní materiál.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Vymezení pojmu trest

Tresty jsou známé po celou dobu lidské existence. Stejně jako lidská společnost se vyvíjí i trest. Společným znakem trestu ve všech historických dobách je však odplata, předcházení dalším trestným činům, zneschopnění či náprava pachatele. Prostřednictvím trestů také dává vláda najevo svoji moc a rozhodnost.¹

Trest, jako jeden z právních následků, nastupuje po spáchání trestného činu. Pojem trest je možné charakterizovat jako *„nejtypičtější trestní sankci v českém trestním právu, kterou jako opatření státního donucení ukládají soudy v trestním řízení jménem státu pachatelům trestných činů. Trestem se pachatelů působí určitá újma (na svobodě, na právech, na majetku) a zároveň se tak vyslovuje morální odsouzení činu a toho, kdo jej spáchal“*.²

Stávající úpravou trestního zákoníku se změnil i pohled na ukládání trestů. Prostřednictvím ukládání trestů nabyla na významu individualizace trestní odpovědnosti, což nyní zahrnuje možnosti mimořádného zvýšení, snížení trestu odnětí svobody či upuštění od potrestání. Soud při ukládání trestů musí přihlížet k mnohem více výslovně stanoveným okolnostem, nicméně je možná lepší diferenciací druhu a výměry trestu. Soud při odůvodnění uloženého trestu musí objasnit, jakými úvahami byl veden při ukládání trestů, jakým způsobem posoudil povahu a závažnost trestného činu, osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry pachatele, dosavadní způsob života pachatele, možnost jeho nápravy, chování pachatele po činu, a účinky a důsledky trestu pro budoucí život pachatele.³

¹ LYONS, L. *Historie trestu: Justiční tresty od dávných dob po současnost*. Praha: Svojtka & CO, 2004. 190 s. ISBN 80-7352-021-4.

² HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník: 3. podstatně rozšířené vyd.* Praha: C. H. Beck, 2009. s. 837. ISBN 978-80-7400-059-1.

³ PŮRY, F. Změny v ukládání trestů podle nového trestního zákoníku. In: Právní informační server [online]. [cit. 14. 12. 2011] Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_7054/nektere-zmeny-v-ukladani-trestu-podle-noveho-trestniho-zakoniku.aspx#1.

1.1.1 Funkce trestu

V průběhu vývoje trestního práva se měnil také pohled na funkce trestu. V současnosti lze z hlediska systematičnosti vycházet z klasického pojetí teorie funkce trestu, které vychází z pěti základních funkcí.

a) **Odplatná (retributivní)** patří k nejstarším funkcím. Pojímá trest jako přirozený důsledek spáchaného činu. Trest musí pachateli způsobit určitou újmu, která je podle závažnosti spáchaného činu vyjádřena druhem a výší trestu. Odplatná funkce je významná u dvou aspektů společenského systému. Prvním významem je výrazné ovlivnění veřejného mínění, což formuje odezvu společnosti na sankce ukládané právním systémem. Dalším významem je kontrola užívání trestů státní mocí jako odstrašení případných pachatelů neboli trest je možno uložit pouze jedinci, který porušil zákon a musí odpovídat spáchanému činu. Cílem teorie odplaty je vytvořit rovnováhu mezi proviněním a následným trestem.

b) **Odstrašení** spočívá hlavně v odrazení pachatele od dalšího kriminálního jednání a slouží jako prevence pro potenciální pachatele. Újma způsobená pachateli trestem může vést k tomu, že pachatel je sám od další trestné činnosti odrazen, nicméně výkon a podmínky stejného trestu prožívají pachatelé individuálně. Mělo by být nahlíženo zejména na pachatele, aby jeho trest souvisel s odejmutím všech výhod, které získal trestnou činností, neboť pak je více účinný.

c) **Rehabilitační (nápravná, korektivní, resocializační, penitenciární)** spatřuje cíl trestání v tom, aby pachateli bylo poskytnuto odborné vedení, které umožňuje poznat jeho sociální prostředí, ale také osobnostní dispozice a vlastnosti chování, které se na trestné činnosti podílely. Zásluhou takového poznání se dále pokračuje v korektivním procesu, s motivací pachatele a jeho směřování ke společensky žádoucímu chování. Tato funkční teorie spočívá zejména v zaměření na osobnost pachatele a je orientovaná více individuálně. Z pohledu rehabilitační funkce by měl soud při ukládání trestu přihlížet nejen k povaze trestného činu, ale mít dostatek informací o příčinách jednání pachatele, informacích o jeho osobě a mít k dispozici dostatek možností pro uložení odpovídajícího trestu nebo jiného

opatření. Rehabilitační funkce má za cíl opětovné zařazení pachatele do společnosti a porozumění jeho problémovosti ze sociálního hlediska.

d) **Eliminační (izolační spojená s internací, vylučovací)** spatřuje smysl trestu v tom, že pachatel je izolován od ostatních členů společnosti, kteří jsou takto nejlépe chráněni. Pro pachatele má být izolace citelnou újmou, která mu zabrání v páchání další trestné činnosti. Eliminační funkce předpokládá skutečnost, že u pachatele nastane recidivní chování.

e) **Restituční (kompenzační, restorativní, obnovující)** poukazuje na odstranění následků trestné činnosti s ohledem na náhradu škody, kterou utrpěla oběť. Trest by měl směřovat k obnovení narušených sociálních vztahů a k celkové rovnováze. Obnovující přístup neodmítá klasické trestní sankce a postupy, ale doplňuje nové, které reagují přímo na trestný čin, s možností individualizovaného přístupu k pachateli.⁴

1.1.2 Účel trestu

Účelem trestu je kontrola kriminality, chránění společnosti před trestnou činností, odvracení trestných činů směřujících proti svobodám a právům občanů, zabránění pachatelům v opětovné trestné činnosti a vychovávání je v řádné občany, dále vedení pachatelů k prosociálnímu chování a působení na ostatní členy společnosti. Samotným účelem trestu je bránění společnosti proti páchání trestných činů. Lze konstatovat, že trest zahrnuje prvky generální i speciální prevence a je prostředkem k dosažení cílů trestního práva.⁵

Uložení trestu stát potvrzuje význam hodnot, které byly narušeny trestným činem, a upevňuje tak právní vědomí ve společnosti. Rozsudkem pachatele trestného činu se

⁴ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 568 s. ISBN 80-7179-813-4.

⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 568 s. ISBN 80-7179-813-4.

posiluje hodnotový systém celé společnosti, neboť veřejnost předpokládá potrestání. Trest má význam i pro poškozeného, jelikož je ujištěn, že veřejnost trestný čin odsuzuje a trestem se do jisté míry obnovují trestnou činností dotčená práva poškozeného.⁶

1.2 Trest odnětí svobody

Přestože je trest odnětí svobody z kriminálně politického hlediska problematickou sankcí, v současné době stále tvoří oporu trestního systému. Vznik nových alternativ odnětí svobody a změny v rámci rekodifikace trestního práva stále předpokládají funkčnost trestu odnětí svobody, které musí nastat v případě, kdy selže zacházení s pachateli na svobodě.

Podstatou trestu odnětí svobody je újma definována dvěma aspekty. Prvním je skutečnost, že odsouzený je vytržen ze svého přirozeného prostředí a jsou zpřetrhány jeho sociální vazby. Skutečnost, že je odsouzený záměrně desintegrován, nemusí být spojena s jeho dalším negativním vývojem, ale naopak může dojít k přerušení škodlivých sociálních vztahů, což je předpokladem pro další řádný život odsouzeného. Druhý aspekt má za následek to, že odsouzený je součástí uzavřeného zařízení a je konfrontován s mnoha pojetími požadavků a očekávání vyžadujícími přizpůsobení vězeňskému životu. Důsledkem toho pak nemusí vždy nastat resocializace, ale naopak často dochází k protikladným dysfunkčním procesům, neboli může dojít k narušení odsouzeného.⁷

Pro odsouzeného je trest odnětí svobody velmi stresující, často ve věznici stále bojuje za svou bezpečnost. Příčinou stresu mohou být pro odsouzeného i vztahy s rodinou, které výkonem trestu většinou utrpí velkou újmu, a pro obě strany je to velmi

⁶ LATA, J. *Účel a smysl trestu*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007. 114 s. ISBN 978-80-86920-24-5.

⁷ SOLNAŘ, V., VANDUCHOVÁ, M. Tresty o ochranná opatření. In: SOLNAŘ, V. a kol. *Systém českého trestního práva*. Praha: Novatrix, 2009. 283 s. ISBN 978-80-254-4033-9.

frustrující. Negativním jevem ve společnosti po vykonání trestu odnětí svobody je také stigmatizace odsouzeného.⁸

Negativní faktory, které doprovází nepodmíněný trest odnětí svobody, představují problém i ohrožení celého systému trestního práva. Minimalizovat je a vůbec jim zabránovat je možné přímo při realizaci trestu odnětí svobody, neboť je řada nových metod uplatňovaných při zacházení s odsouzenými. Pro maximální možnou nápravu pachatelů a pro celý systém trestního práva je nutné novelizovat a hledat jiná řešení. Z tohoto důvodu se v současném trestním právu prosazují alternativní sankce, které představují nové metody v potrestání pachatelů trestných činů.⁹

1.3 Alternativní tresty

Pojmem alternativní tresty lze charakterizovat takové tresty, které přestože nejsou spojené s odnětím svobody pachatele, plní shodný účel jako kdyby byl vykonáván obvyklý trest odnětí svobody. Ačkoliv alternativní trest v sobě nezahrnuje ztrátu svobody, odsouzený musí mít věcný předpoklad vyhovět podmínkám uloženého trestu. Lze konstatovat, že smysl alternativních trestů spočívá v předpokladu, že je odsouzený ochoten se na jejich výkonu aktivně podílet. Alternativnímu trestu nelze rozumět jako zmírnění či vylepšení podmínek trestu odnětí svobody. Délka trvání alternativního trestu musí přesně reflektovat spáchaný trestný čin a trest odnětí svobody, který by byl jinak uložen.

Na pojem alternativní trest je možno nahlížet prostřednictvím širšího a užšího pojetí. Širší pojetí zahrnuje tresty a opatření, které zcela neeliminují ztrátu svobody a alternativy trestního řízení ve formě různých odklonů, kdy se trestní věc vyřídí jinak než je obvyklé v trestním řízení. V užším pojetí je alternativní trest charakterizován jako trest nespojený s odnětím svobody, který nastává v případě, pokud má být uložen trest

⁸ The psychological effect of imprisonment. In: *The law library.net* [online]. [cit. 6.3. 2012]. Dostupné z: <http://www.uplink.com.au/lawlibrary/Documents/Docs/Doc82.html>.

⁹ ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

odnětí svobody, ale vzhledem k osobě pachatele a okolnostech spáchaného činu lze účelu docílit i jinak.¹⁰

1.3.1 Význam ukládání

Alternativní tresty jsou významnou součástí českého trestního práva a projevem odklonu od chápání trestněprávních sankcí jako výhradního prostředku ochrany společnosti před trestnou činností. Hlavním významem ukládání alternativních trestů je to, že společně s dalšími formami trestněprávní odezvy na trestnou činnost umožňují individuální a rozdílné nahlížení na jednotlivé případy, a v případě, že je to třeba i pozitivně ovlivňují pachatele v jeho přirozeném sociálním prostředí.¹¹

Alternativní tresty jsou pro pachatele méně závažné trestné činnosti výhodou udržení stabilních rodinných a sociálních vazeb, a při splnění podmínek a vedení řádného života jsou předpokladem, že pachatel neskončí ve věznicí. Vyjímaje ztráty svobody, která je u trestu odnětí svobody samozřejmá, je tu i porušení dalších lidských práv, čemuž nelze často v praxi dostatečně zabránit. Příčinou je v mnoha případech přeplnění věznic, s čímž souvisí problémy typu nedostatečných oděvů, stravy, ale i zdravotní péče, která je v přeplněných věznicích mimořádně potřeba, neboť v těchto situacích dochází k častému přenosu nemocí a infekcí. Alternativní tresty umožňují ve větší míře zachovat lidská práva a důstojnost, ve většině případů jsou méně finančně nákladné. V České republice je v trestním zákoníku upravena řada alternativních trestů, které jsou výhodou jak pro pachatele méně závažných trestných činů, tak pro věznice jako takové.¹²

¹⁰ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 568 s. ISBN 80-7179-813-4.

¹¹ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F. a ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.

¹² ZIL SMIT, D. *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění*. Praha: Institut kriminologie a sociální prevence, 2010. ISBN 978-92-1-148220-1.

1.3.2 Vymezení druhů alternativních trestů

Novelizace trestního zákoníku umožňuje soudům ukládat tresty

- a) *domácí vězení,*
- b) *obecně prospěšné práce,*
- c) *propadnutí majetku,*
- d) *peněžitý trest,*
- e) *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,*
- f) *zákaz činnosti,*
- g) *zákaz pobytu,*
- h) *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,*
- i) *ztráta čestných titulů nebo vyznamenání,*
- j) *ztráta vojenské hodnosti,*
- k) *vyhoštění*¹³

1.4 Restorativní a retributivní justice

Restorativní (obnovující) justice je proces, který se snaží v maximální možné míře zapojit všechny osoby, kterých se daná trestná činnost určitým způsobem týká. Restorativní justice usiluje o nejvyšší možnou míru obnovy a upravení vztahů narušených trestným činem a za tímto účelem účastníkům umožňuje společně se zaměřit na způsobené újmy a vzniklé potřeby, od kterých se odvíjí určité závazky a povinnosti.¹⁴

Restorativní justice se zaměřuje na újmy vzniklé trestným činem a dbá, aby byly zohledněny potřeby poškozeného. Pomáhá pachateli uvědomit si odpovědnost za řešení vzniklé situace, a do procesu řešení začleňuje jak pachatele, tak poškozeného a komunitu.¹⁵

¹³ Zákon č. 40/2009 Sb. Ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. 48 s. ISBN 80-902998-1-4.

¹⁵ SOTOLÁŘ, A., PŮRY, F. a ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.

Charakteristické pro restorativní justici a její programy jsou následující čtyři klíčové hodnoty určující její celkovou orientaci.

- a) **setkání** spočívá ve vytváření příležitostí pro pachatele, oběť, ale i členy celé komunity, aby se vyjádřili a projednali následky trestné činnosti
- b) **změna** může být charakterizována jako vedení pachatele k náhradě škody, kterou způsobil trestným činem
- c) **reintegrace** se snaží za přispění členů společnosti znovu zařadit pachatele do společnosti prostřednictvím určitých opatření, a pomáhá oběti obnovit sociální vztahy
- d) **zařazení** (inkluze) poskytuje příležitost, aby se obě strany, které jsou trestným činem dotčeny, podílely na řešení¹⁶

Retributivní (odplatná) justice je charakteristická tím, že stát je hlavní obětí trestného činu. „*Všechny síly a prostředky jsou soustředovány na ochranu státu (resp. společnosti, kterou reprezentuje) před pachateli, kteří ohrožují veřejný zájem. Konkrétní individuální oběti je přisuzováno spíše pasivní postavení, takže se na výkonu trestní justice zúčastňuje jen v poměrně malém rozsahu, zpravidla pouze v souvislosti s uplatněním nároku na náhradu škody*“.

V rámci retributivní justice není věnována dostatečná pozornost mezilidskému charakteru trestné činnosti a také výlučným zájmům osob, které jsou trestnou činností přímo dotčeny.¹⁷

¹⁶ What is restorative justice? In: *Restorative Justice online* [online]. © Copyright 1996 - 2012 [cit. 12.02. 2012]. Dostupné z: <http://www.restorativejustice.org/university-classroom/01introduction>.

¹⁷ SOTOLÁŘ, A., PŮRY, F. a ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. s. 8. ISBN 80-7179-350-7.

1.5 Trest domácí vězení

Od 1.1 2010 je český sankční systém rozšířen o alternativu trestu odnětí svobody respektive o trest domácí vězení, který je zakotven v § 60 a 61 zákona č. 40/2009 Sb. V českých dějinách není tato sankce zcela nezvyklá, neboť byla součástí zákona č. 117/1852, ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, kdy bylo možné uložit domácí vězení pachateli bezúhonné pověsti, který se zavázal slibem, že neopustí své obydlí. Pokud by tak učinil, musel by zbylý trest vykonat ve věznici.¹⁸

Ačkoliv je trest domácí vězení v trestním zákoníku zahrnut mezi alternativními tresty, je založen na konceptu určitého omezení svobody pohybu, neboli odsouzený se po nařízenou dobu musí zdržovat ve svém obydlí. Při uložení trestu domácího vězení může soud pachateli nařídit přiměřená omezení nebo povinnosti, která musí dodržovat při výkonu trestu.¹⁹

Významem trestu domácího vězení je přednost výchovného působení trestu pro pachatele před represivní funkcí trestu odnětí svobody hlavně v případech méně závažné trestné činnosti, u které tento alternativní trest postačuje. V rámci trestu domácího vězení jsou zachovány rodinné a sociální vazby odsouzeného, což ho neizoluje od společnosti jako v případě nepodmíněného trestu odnětí svobody, nicméně stále hrozí náhradní trest odnětí svobody při nesplnění podmínek, který podporuje výchovnou funkci trestu.²⁰

Obsahem trestu je povinnost odsouzeného zdržovat se v danou dobu stanovenou zákonem nebo soudem, což zahrnuje ve většině případů dny pracovního volna, dny pracovního klidu a ostatní dny v době, kterou vymezí soud individuálně pro každý případ, a to v předem určeném obydlí s výjimkami uvedenými v zákoně (například poskytnutí zdravotní péče, výkon povolání či zaměstnání a podobně). Při vymezování

¹⁸ KALVODOVÁ, V. Domácí vězení – jedna z možných alternativ trestu odnětí svobody. In: *Dny veřejného práva*. Brno: Masarykova Univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4430-2.

¹⁹ ŽATECKÁ, E. Několik poznámek k alternativním trestům z pohledu nového trestního zákoníku. In: *Dny práva*. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1.

²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

doby, ve které se musí odsouzený zdržovat v určeném obydlí, musí soud přihlížet zejména k pracovní době a k potřebnému času do práce, k péči o nezletilé děti a nutnosti odsouzeného vyřizovat osobní a rodinné záležitosti. Pokud soud odsouzenému povolí, je možné navštěvovat bohoslužby či jiná náboženská shromáždění.²¹

Dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 458 z roku 2009 musí odsouzený z části hradit náklady, které jsou spojené s výkonem trestu domácího vězení. Sazba činí 50 korun za každý kalendářní den, ve kterém odsouzený vykonal i jen z části trest domácího vězení. Soud vyměří částku, kterou má odsouzený povinnost uhradit ve lhůtě třiceti dnů od doručení upozornění. Pokud odsouzený povinnosti nevyhoví, částka po něm bude vymáhána. Vzhledem k délce trestu domácího vězení může soud stanovit úhradu částky již po části vykonaného trestu, kterou je po nabytí právní moci rozsudku odsouzený povinen uhradit do deseti dnů od doručení upozornění. Pokud odsouzený vyměřenou částku neuhradí, bude po něm vymáhána.²²

1.5.1 Důvody zavedení trestu domácího vězení

Začlenění trestu domácího vězení do sankčního systému České republiky bylo vedeno především takovým požadavkem, aby byly zachovány pozitivní rodinné a sociální vazby odsouzeného. Argumentem pro zavedení jsou i ekonomická hlediska související s výkonem trestu domácího vězení. Je to zejména značné ušetření finančních prostředků, které se vynakládají na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. V rámci sankčního systému je díky rekodifikaci trestního zákoníku nový druh sankce, který je alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, čímž usnadňuje uložení trestu pro pachatele, kterým vzhledem k přihlédnutí k povaze a závažnosti trestného činu a možnostem nápravy postačuje menší intenzita intervence. Na druhou stranu však

²¹ ŠČERBA, F. Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. Trestněprávní revue. 2012, 1, s. 1. ISSN 1213-5313.

²² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 458/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady.

dochází k určitému omezení osobní svobody, neboť nestačí pouhé podmíněné odnětí svobody.²³

1.5.2 Pozitiva a negativa trestu domácího vězení

Trest domácí vězení je změnou a hlavně přínosem pro české vězeňství. Ve věznicích je velký počet odsouzených s trestem do dvou let, kterých se trest domácího vězení týká a kapacita věznic je naplněna nad svůj rámec. Trestem domácího vězení je možné eliminovat počet odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, čímž je možné situaci věznic systémově řešit. Výhodou trestu domácího vězení je omezení sociálně patologických jevů, které jsou při trestu odnětí svobody zcela běžné a často znemožňují nápravu pachatele, což vůbec není smyslem trestu odnětí svobody. Při výkonu trestu domácího vězení odsouzený neztrácí své sociální jistoty, což mu dává perspektivu na řádný budoucí život a omezuje další trestnou činnost.²⁴

Pozitivní je také finanční stránka trestu domácího vězení, jelikož ten ze státního rozpočtu ušetří značné finanční náklady. V současné době je ve věznicích přibližně 23 000 vězňů, načež průměrné náklady na jednoho vězně činí 21 000 korun za měsíc. Za rok 2010 činily náklady na vězně 6,5 miliard korun, což je značná položka ve státním rozpočtu. Pokud srovnáme náklady na nepodmíněný trest odnětí svobody, který činí 700 – 1200 korun za den, a trest domácího vězení, jehož finanční náklady jsou 19 korun na den, zjistíme poměrně značný rozdíl. Pro ujasnění jsou náklady na trest domácího vězení 19 korun za den při současném principu fyzické kontroly prostřednictvím probační a mediační služby ČR a 250 – 400 korun v případě elektronické kontroly odsouzených.²⁵

²³ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku. In: *Trestní zákoník* [online]. [cit. 24. 10. 2011]. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/>.

²⁴ MAKOVCOVÁ, K. Když se otevře brána vězení. In: Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. © 2010 [cit. 2. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdyz-se-otevre-brana-vezeni.aspx>.

²⁵ Domácí vězení uleví státní pokladně i přeplněným věznicím. In: *Ekonomika + [zpravodajství]*. ČT 24 27.10. 2011, 17:19.

Na trest domácího vězení můžeme nazírat jak z hlediska přínosného pro sankční systém i společnost jako takovou, ale i argumentovat nevýhody, které z tohoto alternativního trestu vycházejí. V souvislosti s finanční stránkou trestu domácího vězení bude jakousi nevýhodou počáteční investice do personálního zajištění a prostředků pro elektronický monitoring, avšak i přesto se tyto investice navrátí a vyváží tak výlohy, které jsou zapotřebí pro odsouzeného k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Možnou nevýhodou trestu domácího vězení může být využívání či zneužívání. Například v případě náboženských setkání a bohoslužeb, kdy má odsouzený právo svobodně si zvolit náboženství, které může uznávat a praktikovat jej.²⁶

Mezi argumenty, které oponují novému druhu alternativní sankce, patří také psychologické aspekty. Pro odsouzeného znamená výkon trestu domácího vězení velkou disciplinovanost a také vůli. Z tohoto důvodu je na odsouzeného vyvíjen citelnější psychologický nátlak než v případě klasického trestu odnětí svobody. Odsouzený je v neustálém pokušení trest porušit, neboť není uzavřen ve věznici.

Další nevýhodou trestu domácího vězení je určité porušování principu rovnosti, čímž je myšleno, že trest může být uložen pouze pachatelům, které je možno považovat za sociálně integrované neboli trest není aplikovatelný například v situaci pachatele, který je bezdomovec.²⁷

1.5.3 Uložení trestu domácího vězení

Dle české právní úpravy může soud uložit pachateli trest domácího vězení, jehož horní hranice trestní sazby činí maximálně dvě léta. Dolní hranice u tohoto trestu není přesně stanovena, nicméně se předpokládá, že v praxi by připadala v úvahu doba v rozsahu nejméně několika týdnů, neboť kratší doba trestu by ve své podstatě postrádala svůj výchovný smysl. Specifičnost trestu domácího vězení v pojetí české právní úpravy spočívá v možnosti soudů stanovit trest v rozsahu konkrétních dní

²⁶ KUČEROVÁ, D. Home arrest sanction in the new criminal code. In: *COFOLA 2010: the Conference Proceedings*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. ISBN 978-80-210-5151-5.

²⁷ NAVRÁTILOVÁ, J. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2010, 10. 94-100. ISSN 1210-6348.

v týdnu (v podobě víkendového trestu nebo ve dnech pracovního volna), s ohledem na rodinnou situaci nebo specifické zaměstnání, nikoli ve všech případech na každý den v týdnu.

K uložení trestu jsou stanoveny následující podmínky, které jsou klíčové a musí být splněny kumulativně.

Podmínkou je spáchání přečinu, čímž se rozumí všechny trestné činy z nedbalosti, a dále úmyslné trestné činy, u kterých je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí sazby do pěti let.

Další podmínkou je skutečnost, že trest domácího vězení postačí vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu, přičemž se zde odůvodňuje menší závažnost konkrétního spáchaného přečinu. Obecně lze říci, že trest domácího vězení se ukládá za méně závažné a pro společnost méně nebezpečné trestné činy.

Při ukládání trestu domácího vězení se přihlíží také k osobě pachatele a jeho poměrům (rodinným, sociálním, ekonomickým, zdravotním, pracovním či jiným). Pro lepší nápravu pachatele a menší riziko recidivy je zde možnost uložit vedle trestu domácího vězení další trest (například peněžitý trest), s výjimkou trestu odnětí svobody a trestu obecně prospěšných prací. Vzhledem k těmto skutečnostem musí trest, ať již samostatně, nebo vedle jiného trestu, postačovat k nápravě pachatele a dostatečné ochraně společnosti.

„Významnou podmínkou uložení trestu domácího vězení je zákonný požadavek, aby pachatel dal písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost“. Podstatný je zde souhlas pachatele s uložením trestu při rozhodování soudu jaký trest uložit, neboť v případě negativního postoje pachatele je bezvýsledné trest ukládat a poté přistupovat k náhradnímu řešení trestu odnětí svobody. Bez písemného slibu pachatele nesmí soud trest domácího vězení uložit a je nucen zvolit jiný druh trestu.²⁸

²⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

V případě, že soud obdrží slib pachatele, ale vzhledem k okolnostem je patrné, že pachatel nebyl dostatečně poučen o obsahu trestu a omezeních z něj vyplývajících, musí soud pachatele znovu poučit či pověřit k tomuto úkolu středisko Probační a mediační služby ČR.²⁹

Změna trestního zákoníku umožňuje uložit trest domácího vězení i v případě, pokud byl pachateli uložen trest obecně prospěšných prací, ale ten bez vážného důvodu poruší podmínky, maří výkon trestu nebo vůbec nenastoupí k výkonu trestu. V takovém případě může soud přeměnit celý výkon trestu nebo jen jeho zbytek na trest domácího vězení, přičemž každý započatý den nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se započítává jako jeden den trestu domácího vězení. Pokud pachatel maří výkon tohoto trestu, je stanoven náhradní trest odnětí svobody, který musí být stejně přísný jako by byl trest v případě maření výkonu trestu obecně prospěšných prací.³⁰

Vymezení pojmu obydlí

Pro účely trestního práva, a tudíž významný pro ukládání trestu domácího vězení je pojem obydlí, který je zakotven v § 133 trestního zákona. „Obydlím *se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející*“.³¹

1.5.4 Kontrola výkonu trestu domácího vězení

Trestní řád v ustanovení § 334b ustanovuje pro kontrolu výkonu trestu domácího vězení Probační a mediační službu ČR, které k tomuto účelu svěřuje veškeré kompetence. Pro ujasnění je v zákoně dále uvedeno, jakým způsobem bude možné provádění kontrol prostřednictvím Probační a mediační služby ČR. Prvním způsobem je

²⁹ MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 457/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. Ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Zákon č. 40/2009 Sb. Ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, § 133.

kontrola pomocí elektronického kontrolního systému, nazývanému elektronický monitoring, ve spolupráci s provozovatelem tohoto systému. Druhý způsob, který je v České republice reálně uplatňován, spočívá v namátkových kontrolách prováděných probačním úředníkem.³²

Probační a mediační služba ČR

Probační a mediační služba ČR vytváří podmínky a předpoklady k tomu, aby byla věc vhodně projednána v některém ze zvláštních typů trestního řízení či mohl být uložen trest nespojený s odnětím svobody, a dále v případě uložení vazby nahradit jiným opatřením. Vzhledem k těmto skutečnostem poskytuje obviněnému pomoc, odborné vedení, spolupracuje s jeho rodinným a sociálním prostředím, kontroluje jeho chování a směřuje ho k tomu, aby v budoucnu vedl řádný život.³³

Probační a mediační služba ČR musí mít k dispozici všechny opisy rozhodnutí týkající se výkonu trestu domácího vězení, které nabyly právní moci. Opis rozhodnutí, které se stane vykonatelným, a podle něhož se má vykonat trest domácího vězení, zašle Probační a mediační službě ČR předseda senátu. Soud poté zašle všechny opisy rozhodnutí, které se týkají trestu domácího vězení.³⁴

Probační a mediační služba ČR má v rámci trestní sankce domácího vězení velmi významnou roli, která nespočívá jen v kontrole odsouzených, ale i v činnosti probačního úředníka, jakožto realizátora takzvaného předběžného šetření. Institut předběžného šetření má za cíl spolupracovat s obviněným před uložením trestu domácího vězení, a se souhlasem obviněného zjistit všechny potřebné skutečnosti (bytové, sociální podmínky), které mají vliv na následné uložení trestu. Probační

³² ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

³³ Zákon č. 257/2000 Sb. Ze dne 14. července 2000, o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 457/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

úředník na základě analýzy obviněného, ale i potřeb a zájmů oběti, může u soudu navrhopvat přiměřené povinnosti nebo omezení rozhodující pro obviněného.

Konečnou kontrolu výkonu trestu domácího vězení provádí probační úředník pomocí namátkových kontrol v průběhu doby, kdy má odsouzený povinnost zdržovat se v předem stanoveném obydlí. Odsouzený má povinnost umožnit probačnímu úředníkovi vstup do místa výkonu trestu a poskytnout mu potřebnou součinnost. Mimo namátkových kontrol se odsouzený dostavuje do střediska Probační a mediační služby ČR, kde s ním probační úředník projednává dodržování povinností stanovených soudem, dohlíží na odsouzeného v případě náhrady škody, a směřuje ho k tomu, aby nadále vedl řádný život. Probační úředník také odsouzenému poskytuje poradenství při řešení jeho problémů a je v kontaktu s jeho rodinnou či osobami, které s ním sdílí obydlí, v němž trest vykonává.³⁵

Dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 456 z roku 2009 je probační úředník povinen prokázat se služebním průkazem Probační a mediační služby ČR, nicméně odsouzený musí na požádání probačního úředníka prokázat svou totožnost kdykoli během výkonu trestu. V případě, že odsouzený ví, že ze závažných důvodů nebude ve stanoveném čase na předem určeném místě, musí tuto skutečnost oznámit probačnímu úředníkovi nebo soudu. O vykonaných kontrolách probační úředník zpracuje záznam, který slouží jako podklad pro soud. V případě, že dojde k porušení stanovených podmínek, probační úředník okamžitě informuje soud, doloží kopie svých záznamů o kontrolách a stanovisko odsouzeného, což je důležité pro následné soudní řešení odsouzeného.³⁶

³⁵ Trest domácího vězení. In: *Probační a mediační služba České republiky* [online]. ©2002-2011 [cit. 24.10.2011]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni-2/>.

³⁶ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 456/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, vyhláška o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

Elektronická kontrola odsouzených

V České republice zatím funguje pouze systém namátkových kontrol prostřednictvím Probační a mediační služby ČR, nicméně trestní zákoník počítá s variantou elektronické kontroly, která je velmi efektivní a v řadě zemí je naprostou samozřejmostí v rámci trestu domácího vězení. Z důvodu vyšších finančních nákladů v nejbližší době tento systém nebude možný, avšak Ministerstvo spravedlnosti ČR a Probační a mediační služba ČR se snaží nalézt finanční zdroje nutné pro provoz elektronického kontrolního systému.³⁷

Legislativní systém České republiky s variantou elektronické kontroly počítá, dle § 334b trestního řádu „kontrolu výkonu trestu domácího vězení zajišťuje Probační a mediační služba ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému, který umožňuje detekci pohybu odsouzeného nebo namátkovou kontrolou prováděnou probačním úředníkem; za tímto účelem je odsouzený povinen probačnímu úředníkovi umožnit vstup do místa výkonu trestu“.³⁸

V mnoha zemích se systém elektronického sledování vězňů výborně osvědčil. Provozovatelem elektronického systému bývá ve většině případů soukromá společnost, přičemž stát by měl situaci řešit nákupem služby od provozovatele včetně technického vybavení a personálu zajišťujících obsluhu monitorovacího zařízení. Elektronický systém je možné zajišťovat pomocí dvou forem.

První technicky dokonalejší formou je takzvané satelitní sledování neboli monitoring pomocí GPS, který se však v praxi zatím neosvědčil jako efektivní. Negativem je v tomto případě nedostatečné pokrytí signálem ze satelitu v rámci celého území. V určitých oblastech pak může nastat situace, kdy spojení s odsouzeným je nedostatečné či dochází k jeho úplné ztrátě. Nevýhodou této techniky je omezení GPS na pouhé přijímání signálu, které by bylo nutno řešit přes pracovníka dispečinku. Ten by zřejmě zasílal získanou polohu odsouzeného přes mobilní systém neboli GPRS.

³⁷ ČÁDOVÁ, J. Trest domácího vězení. In: ŠTERN, P. a kol. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestních činů*. Praha: Portál, 2010. 216 s. ISBN 978-80-7367-757-2.

³⁸ Zákon č. 140/1961 Sb. Ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním, trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Druhou formou, která je hojně využívána v řadě zemí, je sledování prostřednictvím elektronického náramku. Odsouzenému je na kotník nainstalován plastový náramek s elektronickým čipem, který neustále vysílá signál.³⁹

Elektronický náramek je velmi diskrétní, aby se vešel pod nohavici, a jeho odolnost vůči vnějším vlivům (voda a podobně) umožňuje neustálé sledování a nepřerušování signálu.⁴⁰

V bytě odsouzeného je dále instalována řídicí jednotka s vysílačkou a telefonní linkou, jež přijímá signál z náramku. Obě tyto zařízení jsou monitorovány centrálním střediskem pomocí počítačového systému. V případě, že dojde k přerušení spojení mezi elektronickým náramkem a řídicí jednotkou, zjišťuje kontrolní středisko jeho příčiny a vyhodnocuje je. Pracovník střediska musí okamžitě telefonicky kontaktovat odsouzeného. Pokud je zjištěna závada na technickém zařízení, je povinnost provozovatele tuto závadu odstranit. V případě, že pracovník zjistí, že není chyba v zařízení, ale odsouzený svévolně opustil místo výkonu trestu, musí okamžitě informovat probačního úředníka nebo soud.⁴¹

1.5.5 Zmaření výkonu trestu domácího vězení

Po novele trestního zákoníku účinné od 1. 12. 2011 už soud neukládá náhradní trest odnětí svobody ve výši až do jednoho roku. Novela trestního zákoníku zavedla nový systém přeměny trestu domácího vězení na trest odnětí svobody při maření výkonu trestu domácího vězení.⁴²

Mařením výkonu trestu domácího vězení se rozumí nedodržování podmínek stanovených pro tuto sankci. Podle ustanovení § 61 odst. 2 se mařením výkonu trestu

³⁹ HULÁN, P. Trest domácího vězení v novém trestním zákoníku. In: *E-advokacie.cz* [online]. 22.2. 2011 [cit. 27. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/trest-domaciho-vezeni-v-novem-trestnim-zakoniku.html>.

⁴⁰ Home monitoring and electronic home monitoring. In: DUI CASE. In: *Duiattorney.com* [online]. [cit. 6.3. 2012]. Dostupné z: <http://www.duiattorney.com/dui-basics/home-detention>.

⁴¹ HULÁN, P. Trest domácího vězení v novém trestním zákoníku. In: *E-advokacie.cz* [online]. 22.2. 2011 [cit. 27. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/trest-domaciho-vezeni-v-novem-trestnim-zakoniku.html>.

⁴² ŠČERBA, F. Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, 1, s. 1. ISSN 1213-5313.

označuje porušení povinnosti odsouzeného zdržovat se v předem stanovené době v určeném obydlí, dále porušení soudem uložených přiměřených povinností nebo omezeních, a v neposlední řadě porušením soudem uložené povinnosti náhrady škody způsobené trestným činem. V případě, že výkon trestu domácího vězení byl zmařen, můžeme mluvit také o skutečnosti, že odsouzený v době výkonu trestu nevedl řádný život, a neposkytl potřebnou součinnost při výkonu kontroly trestu, k níž se před uložením trestu zavázal.⁴³

O přeměně trestu domácího vězení na trest odnětí svobody rozhoduje předseda senátu na návrh probačního úředníka. Může rozhodovat i bez návrhu ve veřejném zasedání.⁴⁴

V případě, že se pachatel v době od odsouzení po skončení výkonu trestu domácího vězení nástupu trestu vyhýbá, nedodrží předem sjednané podmínky bez vážného důvodu či jinak maří výkon tohoto trestu, může soud přeměnit, a to i během stanovené doby pro jeho výkon, trest domácího vězení nebo jeho zbývající část v trest odnětí svobody, přičemž každý i jen započatý den trestu domácího vězení se počítá za jeden den trestu odnětí svobody.⁴⁵

U odsouzeného, který neplnil povinnosti vyplývající z trestu domácího vězení a jinak mařil jeho výkon, přichází v úvahu (vzhledem k trestní sazbě stanovené za přečin) výkon trestu odnětí svobody ve věznicích s dohledem či dozorem, ve výjimečných případech pak ve věznicích s ostrahou.⁴⁶

Odklad, přerušování a upuštění od výkonu trestu domácího vězení

V § 334d a § 334f trestního řádu jsou definované pojmy a důležité skutečnosti pro odklad, přerušování a upuštění od výkonu trestu domácího vězení.

⁴³ ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

⁴⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. Ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním. Trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Zákon č. 330/2009 Sb. Ze dne 7. října 2011, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

Vzhledem k vážným důvodům lze odložit nebo přerušit výkon trestu domácího vězení, což má v pravomoci předseda senátu. Pokud důvody pro odložení či přerušeni výkonu trestu pominou, předseda senátu přerušeni nebo odklad odvolá. Doba stanovená pro odklad nebo přerušeni trestu domácího vězení se nezapočítává do doby výkonu trestu.

Upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku může ministr spravedlnosti, a to v případě, pokud má odsouzený být na základě evropského zatýkacího rozkazu předán jinému členskému státu Evropské unie či byl nebo má být vydán do ciziny. Další možností upuštění od potrestání je situace, kdy má být odsouzený vyhoštěn. Pokud však nedojde k tomu, že odsouzený je vydán do ciziny, předán jinému členskému státu Evropské unie či vyhoštěn, nebo v druhém případě, vrátí-li se předaný, vydaný či vyhoštěný, soud rozhodne, že odsouzený trest domácího vězení nebo jeho část vykoná. Soud může upustit od potrestání tehdy, pokud zjistí, že odsouzený onemocněl nevyлéčitelnou, na životě ohrožující nemocí nebo duševní nevyлéčitelnou nemocí.⁴⁷

1.5.6 Trest domácí vězení u mladistvých pachatelů

Dle zákona č. 218/2003 Sb. lze mladistvému pachateli uložit trestní opatření domácí vězení za spáchané provinění. Uložené trestní opatření podle tohoto zákona musí navazovat na trestní zákoník vzhledem k okolnostem daného případu a osobě a poměrům mladistvého pachatele, a napomáhat ke zlepšení podmínek pro budoucí vývoj mladistvého, s tím, že nesmí být ponížena lidská důstojnost při jeho výkonu.⁴⁸

Důležité pro volbu vhodného opatření je zjištění poměrů mladistvého pachatele, jeho osobnostních charakteristik, prostředí, v němž žije, a skutečnosti vedoucí ke spáchání provinění. Veškeré okolnosti týkající se daného případu by měl zpracovat probační úředník v rámci předběžného šetření.

⁴⁷ Zákon č. 140/1961 Sb. Ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Zákon č. 218/2003 Sb. Ze dne 25. června 2003, o soudnictví ve věch mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

Mladistvému pachateli lze uložit trestní opatření domácí vězení jako samostatnou sankci, pokud vzhledem k okolnostem provinění postačuje, či vedle trestu domácího vězení uložit výchovná opatření, která nahrazují přiměřené povinnosti a omezení ukládané dospělým pachatelům. Výchovná opatření se ukládají „*na stanovenou dobu výkonu trestu domácího vězení, popřípadě i na kratší dobu, pokud to nebude vylučovat povaha a druh uloženého výchovného opatření*“. Uplatnění výchovných opatření vedle trestu domácího vězení napomáhá vytvořit vhodné podmínky pro další řádný život mladistvého. Řada výchovných opatření má v sobě komponenty újmy, což má za následek omezení běžného způsobu života jedince, ale je to důležité pro dosažení změn v jeho chování.⁴⁹

Výchovná opatření zahrnují:

a) „dohled probačního úředníka

b) probační program

c) výchovné povinnosti

d) výchovná omezení

e) napomenutí s výstrahou“⁵⁰

Praktické uplatnění výchovných opatření vedle trestu domácího vězení je nejčastější v podobě výchovných omezení, neboli zákazy na různé akce, kontaktů s určitými osobami, užívání návykových látek a podobně. Vzhledem k povaze trestu domácího vězení by ale měla mít úspěch i mírnější forma výchovného opatření, například napomenutí s výstrahou, která je pro jedince jasně definující, že při porušení nastává výkon trestu odnětí svobody.

Mladistvému také může být uložena výchovná povinnost, aby podle svých sil a možností nahradil nebo jinak přispěl k odstranění škody, kterou způsobil svým proviněním.

Při porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení nastává náhradní trest odnětí svobody, který mladistvý vykonává ve věznicích pro mladistvé či ve speciálním

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

⁵⁰ Zákon č. 218/2003 Sb. Ze dne 25. června 2003, o soudnictví ve věch mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

oddělení pro mladistvé. Speciální zařízení pro mladistvé umožňují individuální přístup a pro mladistvého pachatele není navenek stigmatizující.⁵¹

Na závěr je nutno podotknout, že trest domácího vězení pociťuje mladistvý pachatel jako mnohem větší újmu než dospělý. Tato sankce by neměla vést k ohrožení mladistvého zapojit se do různých kroužků či aktivit, ale i přesto velmi omezuje navazování a rozvoj sociálních vztahů, které jsou pro mladistvého velmi důležité. Z tohoto důvodu by soud pro mládež měl zvážit, zda by trest domácího vězení měl na pachatele pozitivní efekt, či naopak důsledkem této sankce je u mladistvého pravděpodobnost recidivy a asociálního chování, které povede ke zmaření trestu domácího vězení a následnému trestu odnětí svobody.⁵²

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

⁵² ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat problematiku trestu domácího vězení coby nového druhu trestní sankce a zjistit, zda je tento trest efektivní alternativou trestu odnětí svobody.

2.2 Výzkumné otázky

Pro účely výzkumu jsem si stanovila následující výzkumné otázky.

1. Je trest domácího vězení efektivní alternativou trestu odnětí svobody?
2. Je výkon trestu domácího vězení z právního a technického hlediska dostatečně zajištěn?
3. Je trest domácího vězení odsouzenými dodržován?

3. METODIKA

3.1 Vybrané metody a techniky sběru dat

Pro výzkum mé bakalářské práce jsem si vybrala metodu kvalitativní. Kvalitativní výzkum je proces, ve kterém hledáme porozumění určitému sociálnímu nebo celkově lidskému problému prostřednictvím různých forem metodologického zkoumání. Lze podotknout, že velkou výhodou kvalitativního výzkumu je získání popisu daného problému do hloubky a poskytnutí podrobnějších informací.⁵³

Pro sběr dat jsem zvolila techniku strukturovaného interview, přičemž jádro interview neboli tématické okruhy otázek jsem si předem stanovila. Tématické okruhy by měly být přímo spojeny s cílem a výzkumnými otázkami celého výzkumu. Do samotného interview jsem zahrнула 11 otázek, které se zaměřovaly zejména na oblasti právního a technického zabezpečení trestu domácího vězení, jeho ukládání a efektivity a v neposlední řadě oblast dodržování podmínek trestu. Interview s respondenty probíhala vždy jednotlivě, osobně a anonymně a byla zpracována do záznamových archů.

Důvodem pro zvolení interview je fakt, že patří mezi nejvýhodnější techniky při sběru dat, která jsou vzhledem k osobnímu kontaktu více upřímná a ucelená. Zároveň je to však jedna z nejobtížnějších technik v kvalitativním výzkumu.⁵⁴

3.3 Charakteristika výzkumného souboru

Pro výzkumný vzorek jsem použila metodu záměrného výběru, která je velice rozšířená v kvalitativním výzkumu a je charakteristická tím, že výzkumník vyhledává respondenty účelově s cílem výzkumu podle jejich vlastností, povolání či stavu. Vzhledem k tématu této bakalářské práce a okruhu respondentů z řad odborné

⁵³ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

⁵⁴ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

veřejnosti, kterých jsem se chtěla dotazovat, se nejvíce hodila metoda stratifikovaného záměrného výběru, který vychází z předpokladu, že základní výzkumný soubor lze rozdělit do několika vrstev, ze kterých následně vybíráme zástupce.⁵⁵

Respondenti byli vybráni z řad soudců zabývajících se trestním právem, státních zástupců a pracovníků Probační a mediační služby ČR. Celkem bylo osloveno 8 respondentů, z toho 5 soudců, 2 pracovníci Probační a mediační služby ČR a státní zástupce. Z důvodu anonymity jsem respondenty označovala pouze výkonem dané funkce a délkou praxe.

⁵⁵ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

4. VÝSLEDKY

V kapitole výsledky jsou shrnuty odpovědi respondentů z odborné veřejnosti, které jsem získala prostřednictvím interview. Celkem odpovídalo 8 respondentů na 11 otázek. Odpovědi na otázky jsou shrnuty do tabulek, které vždy provází slovní vyjádření.

Pro názornou ukázkou je předloha interview k naleznutí v kapitole Přílohy.

Pro účely této kapitoly byly použity následující zkratky:

TZ – Trestní zákoník

PMS – Probační a mediační služba ČR

TOS – Trest odnětí svobody

TDV – Trest domácí vězení

OPP – Obecně prospěšné práce

ŘP – Řidičský průkaz

JČ – Jihočeský

4.1 Výsledky jednotlivých otázek v interview

Otázka č. 1

„Za jaké kriminální činy se zpravidla trest domácího vězení ukládá?“

Tabulka 1.1: Ukládání TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Méně závažná násilná trestná činnost	4	2	-	-	1	1	1	1	1	-	1	6
Majetková trestná činnost	1	2	-	1	-	-	-	-	1	-	1	3
Nelze říci	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 1 jsem se dozvěděla, že trest domácího vězení je ukládán za přečiny. 6 respondentů se shoduje, že nejčastěji je trest domácího vězení ukládán za méně závažnou násilnou trestnou činnost. 3 z 8 respondentů uvádí, že trest domácího vězení je dále ukládán za majetkovou trestnou činnost. 2 respondenti k této odpovědi dodali konkrétní trestnou činnost, za kterou je nejčastěji trest domácího vězení ukládán, neboli maření výkonu úředního rozhodnutí, neplacení výživného, krádeže, ublížení na zdraví a zpronevěra. 1 respondent uvedl, že vzhledem k malé frekvenci ukládaných trestů nelze říci, jaké kriminální činy jsou zpravidla podmínkou pro uložení TDV.

Otázka č. 2

„Jakým pachatelům je trest domácí vězení zpravidla ukládán?“

Tabulka 1.2: Charakteristika pachatele pro uložení TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Recidivisté	4	1	1	1	1	1	1	-	-	1	1	6
Ne závažná TČ	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Důležité poměry pachatele	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 2 jasně vyplynula shoda 6 respondentů, kteří tvrdí, že TDV je zpravidla ukládán recidivistům, přičemž 4 z těchto respondentů uvedli, že jsou to pachatelé, kterým by byl uložen TOS nebo jim ze zdravotních důvodů nelze uložit trest OPP, dále 1 z těchto respondentů uvádí nejčastější věkové rozpětí odsouzených 25 – 35 let. 1 respondent uvádí, že TDV je zpravidla ukládán pachatelům, kteří nespáchali závažnou trestnou činnost. 1 respondent označuje za nejdůležitější poměry pachatele neboli jeho zaměstnání, bydlení a rodinné poměry.

Otázka č. 3

„Je podle Vás trest domácí vězení potřebný v sankčním systému ČR?“

Tabulka 1.3: Potřebnost TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ano	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 3 je zřejmé, že všichni respondenti označují TDV jako vhodné a logické řešení. Z toho 1 respondent označuje právní úpravu tohoto trestu jako nenaplněnou a 2 respondenti se domnívají, že za současného principu fyzické kontroly prostřednictvím PMS není TDV natolik potřebný v sankčním systému a zároveň je zde obtížnější realizace jeho výkonu.

Otázka č. 4

„V čem podle Vás spočívají hlavní nedostatky trestu domácího vězení coby alternativy trestu odnětí svobody?“

Tabulka 1.4: Nedostatky TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Chybí elektronický monitoring	3	2	1	-	1	1	1	-	1	1	1	6
Právní úprava	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 4 vyplynulo, že 6 respondentů vidí hlavní nedostatek v rámci kontroly TDV. Podle respondentů zde chybí elektronický monitoring pro systematickou a účelnou kontrolu odsouzených, což se projevuje zasahováním do běžné činnosti PMS. 2 respondenti pokládají za nedostatek, že okruh pachatelů, kterým lze TDV uložit, je velmi úzký a podmínky tohoto trestu jsou příliš benevolentní.

Otázka č. 5

„Přikláníte se k ukládání trestu domácího vězení ve větším rozsahu či naopak zachovááte názor o větší efektivnosti trestu odnětí svobody?“

Tabulka 1.5: Ukládání TDV ve větším rozsahu

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ano	3	2	-	-	1	1	1	-	1	-	1	5
Zatím ne	2	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	3

Zdroj: vlastní výzkum

Dle výsledku v otázce č. 5 souhlasilo 5 respondentů s ukládáním TDV ve větším rozsahu. Podmínkou ukládání je podle nich však individuální posouzení každého případu, s čím souvisí i to, aby pachatel splňoval kritéria nutná pro možnost uložení TDV. 3 respondenti uvedli, že se zatím nepřiklání k ukládání TDV ve větším rozsahu.

Otázka č. 6

„Je podle Vás trest domácího vězení efektivní alternativou v rámci zamezení recidivujícího chování u pachatele?“

Tabulka 1.6: Zamezení recidivy u pachatele

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ano	4	2	-	-	1	1	1	1	1	1	1	6
Ne	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Nelze odpovědět	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

Zdroj: vlastní výzkum

Výsledky otázky č. 6 je možno shrnout následovně. 6 respondentů se přiklání k tomu, že TDV by mohl v určité míře zamezit recidivujícímu chování u pachatele. Respondenti však také uvádí, že je to individuální v každém případě. Příznivý vliv při výkonu TDV má na odsouzeného jeho nutná zodpovědnost a zároveň citelný zásah do jeho soukromí. 1 respondent nedokázal zodpovědět otázku z důvodu nedostatečné znalosti TDV. 1 respondent se domnívá, že v TDV nedokáže v žádném případě recidivnímu chování u pachatele zabránit.

Otázka č. 7

„Jaký je Váš názor na kontrolu výkonu trestu domácího vězení prostřednictvím elektronického monitoringu? Měl by stát podle Vás do tohoto technického řešení investovat finanční prostředky?“

Tabulka 1.7: Elektronický monitoring

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ano	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 7 je zřejmá shoda všech respondentů, respektive všichni respondenti uvedli, že elektronický monitoring je pro kontrolu výkonu TDV nejefektivnější variantou, a stát by do tohoto technického zařízení měl investovat finanční prostředky.

Otázka č. 8

„Myslíte si, že jsou v právní úpravě trestu domácího vězení nedostatky? Pokud ano, uveďte jaké.“

Tabulka 1.8: Nedostatky v právní úpravě TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ne	2	1	1	-	-	-	1	1	1	1	-	4
Novelizace TZ	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	3
Benevolentní podmínky pro výkon TDV	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 8 vyplývá, že 4 respondenti nevidí nedostatky v právní úpravě TDV, 1 respondent se domnívá, že podmínky TDV jsou nastaveny velmi shovívavě a široce, přičemž okruh pachatelů, kterým lze uložit je naopak úzký. 3 respondenti označili za největší nedostatek v právní úpravě novelizaci TZ (ze 7. 10. 2011), respektive přeměnu TDV na TOS. Dále z výsledků vyplynulo, že 1 z těchto respondentů uvedl za nedostatek mimo jiné také definici pojmu obydlí a dobu výkonu TDV, která je dle novelizace individuálně nastavitelná.

Otázka č. 9

„Jaká opatření by výkon trestu domácího vězení zlepšila?“

Tabulka 1.9: Opatření zlepšující podmínky TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Elektronický monitoring	4	2	1	-	1	1	1	1	1	1	1	7
Přísnější podmínky výkonu TDV	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 9 je zřejmá shoda 7 respondentů, kteří uvedli, že výkon TDV by zefektivnil elektronický monitoring. 1 respondent k tomuto výroku uvedl, že je nutná další novelizace TZ. 1 respondent podotkl, že podmínky TDV by měly pro odsouzeného citelnější újmou.

Otázka č. 10

„Jaký počet odsouzených k trestu domácího vězení dodrželo podmínky výkonu trestu a naopak kolik odsouzených výkon trestu domácího vězení zmařilo?“

Tabulka 1.10: Dodržování podmínek TDV

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
50 % na 50 %	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
70% na 30%	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
Neschopni odpovědět	4	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	4

Zdroj: vlastní výzkum

V rámci výsledků v otázce č. 10 respondenti odpovídají následovně. 2 respondenti se shodnou na odpovědi, že 50 % odsouzených k TDV dodrží podmínky výkonu a 50 % odsouzených podmínky zmaří. 2 respondenti uvádí, že v JČ kraji k 31. březnu vykonalo TDV úspěšně asi 70 % odsouzených a 30 % odsouzených trest domácího vězení zmařilo. 4 respondenti nebyli schopni tuto otázku zodpovědět z důvodu nedostatečné znalosti TDV či jeho nízkého ukládání.

Otázka č. 11

„Myslíte si, že odsouzení mají při současném principu fyzické kontroly PMS větší možnost trest domácího vězení porušovat?“

Tabulka 1.11: Současná kontrola TDV a možnost porušování

Odpověď	Funkce			Délka praxe (roky)								Počet celkem
	Soudce	PMS ČR	Státní zástupce	10	32	13	0,5	12	8	39	6	
Ano	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků otázky č. 11 jasně vyplynula odpověď ano, na které se shodli všichni respondenti. 1 respondent k tomu dodal, že v rámci kontrol prostřednictvím PMS je riziko porušování TDV nižší.

..

5. DISKUZE

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat problematiku trestu domácího vězení coby nového druhu trestní sankce a zjistit, zda je tento trest efektivní alternativou trestu odnětí svobody. V teoretické části jsem nastínila stávající situaci a celkový rámec trestu domácího vězení. V praktické části jsem se snažila tyto teoretické poznatky aplikovat v praxi, a prostřednictvím výzkumu využít zpětnou vazbu odborníků, kteří se věnují oblasti kriminality a setkávají se různými způsoby s trestem domácího vězení.

Výzkumu se zúčastnilo 8 respondentů, kteří byli vybráni z řad soudců okresního a krajského soudu, státních zástupců a pracovníků Probační a mediační služby ČR. Všichni odpovídali na 11 otázek, které se týkaly ukládání trestu domácího vězení, jeho efektivity, ale také nedostatků. Pro zachování anonymity jsem respondenty označovala pouze výkonem funkce a délkou praxe. Zajímavé byly rozdílné názory respondentů dle toho, v jaké funkci byli a zároveň jakým způsobem se s trestem domácího vězení setkávají.

První 2 otázky se týkají ukládání trestu domácího vězení. V první otázce jsem se respondentů tázala, za jaké kriminální činy je zpravidla ukládán trest domácího vězení. Téměř všichni dotazovaní respondenti měli povědomí, jaký druh trestné činnosti je podmínkou k uložení trestu domácího vězení, respektive, že trest domácího vězení je ukládán za přečiny. Nejhodnotnější informace z této oblasti pro mě měli pracovníci PMS ČR, kteří mi na otázku uvedli celý výčet přečinů, za které je trest domácího vězení zpravidla ukládán.

Ze zkušenosti z mého okolí však musím podotknout, že i přesto, že pachatel splňuje podmínky pro uložení trestu domácího vězení, bohužel soudci tento alternativní trest neuloží, ale zůstávají věrni nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Druhou otázkou zjišťuji, jakým pachatelům je trest domácího vězení nejčastěji ukládán. 6 z 8 respondentů odpovědělo, že jsou to často recidivisté či dále pachatelé, kteří nepáchají závažnou trestnou činnost. 1 respondent uvádí, že prvotní podmínkou pro uložení trestu domácího vězení jsou poměry pachatele.

Šámal⁵⁶ uvádí, že trest domácího vězení je uložen, pokud postačí vzhledem k menší závažnosti spáchaného přečinu. Je také méně nebezpečný pro společnost. Ve shodě s 1 respondentem uvádí, že soud přihlíží při ukládání trestu domácího vězení k osobním, rodinným a majetkovým poměrům pachatele. Po diskusi s některými respondenty jsem došla k názoru, že z mnoha pachatelů trestné činnosti je nízký počet těch, kterým lze trest domácího vězení uložit. U některých pachatelů je předpoklad, že u nich znovu dojde k recidivě, respektive nedodrží podmínky výkonu trestu domácího vězení. Řada pachatelů nemá stálé bydliště, což znemožňuje trest domácího vězení uložit.

V otázce č. 3 jsem se respondentů tázala na potřebnost trestu domácího vězení v českém sankčním systému. Všichni dotazovaní respondenti se shodli na odpovědi ano, nicméně 3 z těchto respondentů se domnívají, že úprava trestu domácího vězení není zdaleka naplněná a překážkou pro ukládání a efektivnost trestu domácího vězení je současný princip fyzické kontroly prostřednictvím PMS ČR.

Navrátilová⁵⁷ uvádí, že novelizace trestního zákoníku zapříčinila změnu hierarchie trestních sankcí, kde je trest domácího vězení zakotven jako druhý nejpřísnější trest. Na druhé straně však bylo třeba rozšířit nabídku alternativních sankcí, které umožňují individuální přístup k řešení trestné činnosti. Omezením restriktivních opatření, jako je trest odnětí svobody, pro pachatele méně závažných přečinů znamená lepší motivaci k vedení řádného života.

Souhlasím s výrokem respondentů i autorkou článku. V mnoha zemích se tato sankce osvědčila jako efektivní, i přesto, že každá země používá jiné metody či techniky. Trest domácího vězení je vhodná alternativa, neboť dříve v sankčním systému byla propast mezi velmi restriktivním nepodmíněným trestem odnětí svobody a alternativními tresty, které pro řadu pachatelů nemají žádnou výchovnou hodnotu. Myslím si, že pokud bude pachatelům ukládán trest domácího vězení, pro mnohé z nich to bude větší motivace pro napravení než pobyt ve věznici, který pro pachatele může být naopak motivací páchat další trestnou činnost.

⁵⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

⁵⁷ NAVRÁTILOVÁ, J. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2010, 10. 94-100. ISSN 1210-6348.

Ve 4. otázce jsem se respondentů dotazovala na nedostatky trestu domácího vězení. Za největší nedostatek v rámci trestu domácího vězení považuje 6 z 8 respondentů chybějící elektronický monitoring. Zbývají 2 respondenti považují za nedostatek nenaplněnou právní úpravu, neboli podle nich jsou podmínky pro výkon trestu domácího vězení nastaveny příliš široce a naopak okruh pachatelů, jak již bylo výše zmíněno, se zužuje.

Jak uvádí Hulán⁵⁸, chybějící elektronický monitoring je velkým problémem. Nyní je kontrola odsouzených nedostačující z důvodu nízké kapacity pracovníků PMS ČR. Dle jeho názoru je tento trest znehodnocován a podceňován od samého počátku právě z důvodu nedostatečné kontroly. Jak jsem během výzkumu zjistila, mnoho soudců se ztotožňuje s názorem autora, respektive zastávají východisko, že dokud nebude zrealizován elektronický monitoring, nebudou trest domácího vězení ukládat.

Můj názor se prolíná s výše uvedenými, nicméně efektivitu trestu domácího vězení i jeho celkovou prestiž v hierarchii trestních sankcí by podle mě realizace elektronického monitoringu velice zvýšila. Myslím si, že kontrola odsouzených k trestu domácího vězení bez elektronického systému monitorování velmi zasahuje do běžné činnosti PMS ČR. Dle mého názoru by bylo nejvíce efektivní propojení elektronického monitoringu a běžných kontrol prostřednictvím PMS ČR.

V otázce č. 5. jsem zjišťovala, zda jsou respondenti pro ukládání trestu domácího vězení ve větším rozsahu. 5 respondentů mi na otázku odpovědělo kladně s připomínkou, že je nutné každý případ individuálně posoudit. 3 respondenti zatím nejsou pro ukládání ve větším rozsahu. Nutno podotknout, že mezi respondenty, kteří pohlížejí na trest domácího vězení spíše negativně, jsou pouze soudci a státní zástupce, což je dle mého názoru problémem již zmiňovaným. Domnívám se, že čím více soudců bude mít pozitivní náhled na tuto sankci a bude ji ukládat pachatelům ve větším rozsahu, tím lépe se trest domácího vězení zařadí do běžné praxe a nebude na něj nahlíženo spíše jako raritu.

V otázce č. 6 jsem se respondentů dotazovala, zda si myslí, že trest domácího vězení může zabránit recidivujícímu chování u pachatele. Celkem 6 respondentů

⁵⁸ HULÁN, P. Trest domácího vězení v novém trestním zákoníku. In: *E-advokacie.cz* [online]. 22.2. 2011 [cit. 27. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/trest-domaciho-vezeni-v-novem-trestnim-zakoniku.html>.

odpovědělo, že trest domácího vězení může zabránit recidivě u pachatele. 1 respondent odpověděl, že v žádném případě nezabrání recidivujícímu chování. 1 Respondent poté podotkl, že nemá dostatečné znalosti v této oblasti, aby mohl otázku zodpovědět.

Podle výzkumů ve státech, kde je trest domácího vězení běžně využíván, uvedlo mnoho dotazovaných, že tento trest byl pro ně větší a citelnější újmou než trest odnětí svobody. Odsouzený musí mít velkou dávku sebekontroly a disciplíny, což může mít příznivý vliv na jeho další řádný život.⁵⁹

S tímto výrokem souhlasím, neboť si myslím, že pokud se odsouzený chce napravit, musí mít silnou vůli. Ve věznici odsouzený podléhá řadě faktorů, které mají vliv na opětovné páchaní trestné činnosti. Odsouzený se také nemusí výrazně ovládat, protože je uzavřen a nemá možnost odejít, kdy by chtěl. Dle mého názoru může trest domácího vězení zamezit budoucí recidivě, avšak pouze v individuálních případech, kdy uložený trest se pro pachatele hodí, je pro něj citelnou újmou a snaží se dodržovat podmínky.

U otázky č. 7 jsem se respondentů ptala, zda si myslí, že by stát měl investovat do elektronického monitoringu. Setkala jsem se s bouřlivými reakcemi na tuto oblast, nicméně všichni respondenti se shodli na odpovědi, že by stát měl investovat finanční prostředky do tohoto technického zařízení. Respondenti uváděli, že bez elektronického monitoringu není kontrola stoprocentní. Někteří respondenti z řad soudců uvedli, že bez elektronického monitoringu je trest nevykonatelný, a pokud by bylo toto řešení k dispozici, byl by trest domácího vězení ukládán ve větší míře.

Ščerba⁶⁰ uvádí, že chybějící elektronický monitoring je velké pochybení v souvislosti s rekodifikací trestního práva. Z jeho pohledu probační úředníci nemohou zajistit celoplošnou kontrolu odsouzených, i v případě, pokud by jejich počet rapidně vzrostl. Další chybou v tomto ohledu je fakt, že trest domácího vězení vstoupil v platnost bez jakéhokoli modelového vyzkoušení či praktických zkušeností s jeho fungováním. Současná situace ukazuje, že institut trestu domácího vězení funguje, avšak je využíván jen ve velmi málo případech. Výzkum ukazuje, že soudci mají

⁵⁹ NAVRÁTILOVÁ, J. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2010, 10. 94-100. ISSN 1210-6348.

⁶⁰ ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.

k trestu domácího vězení negativní postoj, jelikož zatím není k dispozici elektronický monitoring. Stát ovšem investuje finanční prostředky v případě, že počet uložených trestů přesáhne počet 500, což situaci ztěžuje. Dle mého názoru by stát měl do tohoto technického řešení investovat, aby se trest zefektivnil a byl ukládán ve větší míře. Pokud bude nadále k dispozici pouze kontrola prostřednictvím PMS, mnoho současných odpůrců z řad soudců tento trest neuloží.

Otázkou č. 8. zjišťuji, zda jsou v právní úpravě trestu domácího vězení nedostatky. 4 respondenti mi odpověděli, že na současné právní úpravě nevidí nedostatky. 1 z respondentů uvedl, že nedostatkem jsou velmi benevolentní podmínky výkonu trestu domácího vězení. 3 respondenti označili za nedostatek současnou novelu trestního zákoníku, respektive přeměnu trestu domácího vězení na trest odnětí svobody, individuálně nastavitelnou dobu výkonu a nekonkrétní definici pojmu obydlí.

Novela trestního zákoníku se setkala s mnoha nechvalnými připomínkami. Ščerba⁶¹ podotýká, že současná právní úprava je nezdařilá, iracionální a odbytá. Jak uvedli někteří respondenti, přeměna trestu domácího vězení není zdaleka tak výhodná či efektivní, také individuálně nastavená doba se některým odborníkům nejvíce jeví jako správné řešení.

I přesto, že nepatřím mezi odbornou veřejnost, jsem si povšimla u novelizace trestního zákoníku mnoha nesrovnalostí, což jsem posléze pochopila jako odbytí. Osobně zastávám názor, že dříve nastavená doba výkonu trestu byla zdařilejší. Na jedné straně měli všichni odsouzení stejné podmínky, na straně druhé mohl soud z vážných důvodů dobu výkonu trestu upravit. Nyní je pouze na soudcích, jak dlouhou dobu určí jako povinnou zdržovat se v daném obydlí.

V otázce č. 9 jsem se respondentů dotazovala, jaká opatření by výkon trestu domácího vězení zlepšila. Celkem 7 respondentů se shodlo, že výkon trestu by určitě zlepšilo fungování elektronického monitoringu. Na této otázce je vidět, že všichni respondenti vidí nedostatek v chybějícím elektronickém monitoringu. 1 respondent uvedl, že právní úprava by měla zajišťovat přísnější podmínky pro výkon trestu.

⁶¹ ŠČERBA, F. Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. Trestněprávní revue. 2012, 1. s. 1. ISSN 1213-5313.

Je jednoznačné, že chybějící elektronický monitoring je velkým problémem. Dle mého názoru by stát do něj stát měl investovat finanční prostředky, pokud chce ušetřit na věznicích. I přesto, že investice není zanedbatelná částka, myslím, že by se tato částka v budoucnu mnohonásobně vrátila.

Otázkou č. 10. jsem zjišťovala povědomí respondentů o tom, kolik odsouzených vykoná trest domácího vězení úspěšně a kolik trest zmaří. 4 z 8 respondentů mi nebyli schopni odpovědět z důvodu nedostatečné znalosti tohoto trestu. Zbylí 4 respondenti uvedli, že odhadem polovina odsouzených trest vykoná úspěšně, polovina odsouzených trest zmaří. 2 z těchto respondentů, respektive pracovníci PMS ČR, mi uvedli konkrétní odpovědi, což znamenalo, že odhadem 70 % odsouzených trest domácího vězení úspěšně vykoná. Tyto odpovědi mě velmi překvapily, neboť jsem se domnívala, že procento úspěšně vykonaných trestů je daleko nižší. Lze podotknout, že tresty jsou ukládány smysluplně, pokud je tak vysoké procento úspěšně vykonaných trestů.

Pro srovnání odpovědí respondentů s aktuální situací mám k dispozici statistiku trestu domácího vězení od jeho úplného počátku do 31. března 2012, rozdělenou do jednotlivých krajů. Tato statistika je umístěna v kapitole Přílohy.

Poslední otázkou č. 11. jsem zjišťovala, zda při současném principu fyzické kontroly prostřednictvím PMS ČR mají odsouzení větší možnost trest domácího vězení porušovat. Všichni respondenti se shodli na názoru, že odsouzený má samozřejmě větší možnost trest porušovat. 1 z nich k tomuto výroku dodal, že díky kontrolám prostřednictvím PMS ČR je riziko porušování eliminováno.

Osobně také zastávám názor, že při kontrolách PMS ČR mají odsouzení větší možnost trest domácího vězení porušovat. Záleží zde na povaze odsouzeného, zda se chce napravit či zkouší, zda mu porušování projde. Předpokládám, že z důvodu nízké kapacity personálního zajištění probačních úředníků, je frekvence namátkových kontrol nízká. Pokud má odsouzený štěstí a podaří se mu nalézt mezeru mezi kontrolami, je velká pravděpodobnost, že mu takové chování projde. V případě, že by byl k dispozici elektronický monitoring, který by byl doplněn namátkovými kontrolami PMS ČR, byla by efektivita zajištěna výborně. V takové situaci by dle mého názoru byl trest domácího vězení pro odsouzené opravdu trestem, který nelze obejít.

Na počátku výzkumu byly stanoveny 3 výzkumné otázky: **Je trest domácího vězení efektivní alternativou trestu odnětí svobody? Je výkon trestu domácího vězení z právního a technického hlediska dostatečně zajištěn? Je trest domácího vězení odsouzenými dodržován?**

Na první výzkumnou otázku nelze jednoznačně odpovědět. Za stávající situace se trest domácího vězení jeví jako řešení pod úrovní trestu odnětí svobody, respektive pro řadu soudců není trest domácího vězení přesvědčivý z důvodu nedostatečné kontroly. Z výzkumného šetření vyplývá, že dle názoru respondentů by byla tato varianta efektivní, pokud by byl k dispozici elektronický kontrolní systém. Pokud by fungoval elektronický monitoring v návaznosti na běžných namátkových kontrolách probačních úředníků, byl by tento trest velmi efektivní a v případech tomu určených použitelný na stejné úrovni jako trest odnětí svobody.

Dle výsledků výzkumného šetření lze říci, že z technického hlediska není trest domácího vězení dostatečně zajištěn. Chybí zde elektronický monitoring, který je pro většinu dotazovaných prioritou úspěšné a dostatečné kontroly odsouzených. I přesto, že kontroly prostřednictvím PMS ČR jsou namátkové, a tudíž odsouzený neví v jaký den či hodinu pracovník přijde, je zde významné riziko porušování výkonu trestu. Právní úprava tohoto trestu se nejeví jako úplně dokonalá, nicméně podle výzkumného šetření splňuje požadavky odborné veřejnosti. Připomínky jsem zaznamenala pouze k novele trestního zákoníku ze 7. října 2011, kde jsou nedostatky především v přeměně na trest odnětí svobody a v individuálním nastavení doby výkonu trestu. V budoucnu však zajisté dojde k další novele trestního zákoníku, kterou zákonodárce promyslí více do detailů.

Poslední výzkumná otázka je zaměřena na dodržování trestu domácího vězení odsouzenými. Z výsledků šetření je zřejmé, že i přestože je k dispozici pouze systém namátkových kontrol PMS ČR, je tento trest odsouzenými spíše dodržován. V Jihočeském kraji bylo uloženo 39 trestů domácího vězení, z čehož k 31. březnu 2012 úspěšně vykonalo trest 26 odsouzených. V ostatních krajích České republiky je stav podobný. Konkrétní údaje jsou k dispozici v kapitole Přílohy. Je pozitivní, že relativně

nový trest přináší úspěchy, nicméně postupem let se ukáže, zda je trest domácího vězení odsouzenými skutečně dodržován a nakolik je efektivní v rámci zamezení recidivy.

6. ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zabývala alternativní sankcí, trestem domácího vězení. V teoretické části jsem se snažila uvést všechny významné poznatky a informace o trestu domácího vězení, ale také o trestech obecně. Praktická část zahrnuje kvalitativní výzkum, který jsem uskutečnila pomocí interwiev s odbornou veřejností. Výsledky výzkumu jsem komparovala jak s odbornou literaturou, tak s vlastními názory na danou problematiku.

Cílem práce bylo zmapovat problematiku trestu domácího vězení coby nového druhu trestní sankce a zjistit, zda je tento trest efektivní alternativou trestu odnětí svobody. Celá práce směřovala za tímto cílem, přičemž pro kvalitativní výzkum jsem si stanovila 3 výzkumné otázky týkající se efektivity, zajištění a dodržování trestu domácího vězení odsouzenými.

Odpověď na otázku, která se týká efektivity trestu domácího vězení, nelze jednoznačně prezentovat. Tento trest má v současné době své klady i zápory, nicméně zatím se ukazuje jako velmi příznivé řešení. Pokud bude co nejdříve k dispozici elektronický monitoring, myslím, že efektivita vzroste. S tím souvisí i druhá výzkumná otázka, v které jsem se dozvěděla, že z technického hlediska není trest domácího vězení dostatečně zajištěn, právě z důvodu chybějícího elektronického monitoringu. V právní úpravě tohoto trestu, až na drobné nedostatky, není vážný problém. Odpověď na třetí výzkumnou otázku mě osobně velmi překvapila. Zjistila jsem, že zhruba 70 % odsouzených úspěšně vykoná trest domácího vězení. Dle mého názoru je velkým kladem, že v tak krátké době po zavedení tohoto trestu, a bez dostatečného technického i personálního zajištění funguje natolik dobře. Zatím nelze říci, zda je trest domácího vězení natolik efektivní či může zabránit recidivě u pachatele. Můžeme však tvrdit, že zatím jde správnou cestou a čas ukáže, zda je trest domácího vězení efektivní alternativou trestu odnětí svobody.

Pokud bych měla navrhnout řešení stávající situace, nevidím jiné východisko než souhlasit s dotazovanými respondenty v tom, že elektronický monitoring je nejlogičtější variantou kontroly odsouzených. Nemyslím si, že by bylo toto řešení úplně nezbytné,

ale určitě by trest domácího vězení zefektivnilo a posunulo jej na žádoucí úroveň. Chápu, že stát nemá dostatečné finanční kapacity na zprovoznění celého elektronického monitoringu. Dle mého názoru by však bylo možné sponzorovat elektronické náramky v malé míře, jako zkušební verzi, která se zatím neuskutečnila. Z pohledu laika si myslím, že by to nebyla tak vysoká částka, ale splnilo by to svůj účel. Soudci, kteří nyní nejsou nakloněni trestu domácího vězení, by mohli změnit názor, pokud by tato alternativa efektivně fungovala. V případě, že by tento experiment vyšel a soudci by začali trest více ukládat, mělo by smysl, aby stát investoval finanční prostředky do celého systému elektronického monitoringu.

Význam své práce vidím především v osvětlení problematiky alternativních trestů, zejména trestu domácího vězení. Domnívám se, že zpětná vazba odborné veřejnosti, kterou jsem získala prostřednictvím šetření, je významným podnětem pro úpravy a zefektivnění tohoto trestu. Věřím, že tato práce i se svými výsledky bude užitečná pro odborníky věnující se problematice trestu domácího vězení jako zpětná vazba či poslouží jako studijní materiál.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ČÁDOVÁ, J. Trest domácího vězení. In: ŠTERN, P. a kol. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestních činů*. Praha: Portál, 2010. 216 s. ISBN 978-80-7367-757-2.
2. Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku. In: *Trestní zákoník* [online]. [cit. 24. 10. 2011]. Dostupné z: <http://trestnizakonik.cz/>.
3. Domácí vězení uleví státní pokladně i přeplněným věznicím. In: *Ekonomika + [zpravodajství]*. ČT 24 27.10. 2011, 17:19.
4. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
5. HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník: 3. podstatně rozšířené vyd.* Praha : C. H. Beck, 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
6. Home monitoring and electronic home monitoring. In: DUI CASE. In: *Duiattorney.com* [online]. [cit. 6.3. 2012]. Dostupné z: <http://www.duiattorney.com/dui-basics/home-detention>.
7. HULÁN, P. Trest domácího vězení v novém trestním zákoníku. In: *E-advokacie.cz* [online]. 22.2. 2011 [cit. 27. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.e-advokacie.cz/cz/clanky/trest-domaciho-vezeni-v-novem-trestnim-zakoniku.html>.
8. KALVODOVÁ, V. Domácí vězení – jedna z možných alternativ trestu odnětí svobody. In: *Dny veřejného práva*. Brno: Masarykova Univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4430-2.

9. KUČEROVÁ, D. Home arrest sanction in the new criminal code. In: *COFOLA 2010: the Conference Proceedings*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. ISBN 978-80-210-5151-5.
10. KUČTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 568 s. ISBN 80-7179-813-4.
11. LATA, J. *Účel a smysl trestu*. 1.vyd. Praha: LexisNexis, 2007. 114 s. ISBN 978-80-86920-24-5.
12. LYONS, L. *Historie trestu: Justiční tresty od dávných dob po současnost*. Praha: Svojtka & CO, 2004. 190 s. ISBN 80-7352-021-4.
13. MAKOVCOVÁ, K. Když se otevře brána vězení. In: *Ministerstvo vnitra České republiky*. [online]. © 2010 [cit. 2.1 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdyz-se-otvire-brana-vezeni.aspx>.
14. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 456/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, vyhláška o kontrole výkonu trestu domácího vězení.
15. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 457/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.
16. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Vyhláška, č. 458/2009 Sb. Ze dne 11. prosince 2009, kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady.
17. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
18. NAVRÁTILOVÁ, J. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2010, 10. 94-100. ISSN 1210-6348.

19. PÚRY, F. Změny v ukládání trestů podle nového trestního zákoníku. In: Právní informační server [online]. [cit. 14.12. 2011] Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_7054/nektere-zmeny-v-ukladani-trestu-podle-noveho-trestniho-zakoniku.aspx#1.
20. SOLNAŘ, V. a kol. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009. 283 s. ISBN 978-80-254-4033-9.
21. SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F. a ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
22. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
23. ŠČERBA, F. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. 416 s. ISBN 978-80-87212-68-4.
24. ŠČERBA, F. Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, 1. s. 1. ISSN 1213-5313.
25. The psychological effect of imprisonment. In: *The law library.net* [online]. [cit. 6.3. 2012]. Dostupné z: <http://www.uplink.com.au/lawlibrary/Documents/Docs/Doc82.html>.
26. Trest domácího vězení. In: *Probační a mediační služba České republiky* [online]. ©2002-2011 [cit. 24.10.2011]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni-2/>.
27. What is restorative justice? In: *Restorative Justice online* [online]. © Copyright 1996 - 2012 [cit. 12.02. 2012]. Dostupné z: <http://www.restorativejustice.org/university-classroom/01introduction>.

28. Zákon č. 40/2009 Sb. Ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
29. Zákon č. 141/1961 Sb. Ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním. trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
30. Zákon č. 218/2003 Sb. Ze dne 25. června 2003, o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.
31. Zákon č. 257/2000 Sb. Ze dne 14. července 2000, o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.
32. Zákon č. 330/2011 Sb. Ze dne 7. října 2011, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
33. ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. 48 s. ISBN 80-902998-1-4.
34. ZIL SMIT, D. *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění*. Praha: Institut kriminologie a sociální prevence, 2010. ISBN 978-92-1-148220-1.
35. ŽATECKÁ, E. *Několik poznámek k alternativním trestům z pohledu nového trestního zákoníku*. In: Dny práva. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Alternativní tresty

Probační a mediační služba ČR

Restorativní a retributivní justice

Trest

Trest domácí vězení

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Ukázka interview

Příloha č. 2: Statistika PMS ČR

Příloha č. 1: Ukázka interview

Výkon funkce:

Délka praxe:

- 1) Za jaké kriminální činy se zpravidla trest domácího vězení ukládá?

- 2) Jakým pachatelům je trest domácího vězení zpravidla ukládán?

- 3) Je podle Vás trest domácí vězení potřebný v sankčním systému ČR?

- 4) V čem podle Vás spočívají hlavní nedostatky trestu domácího vězení coby alternativy trestu odnětí svobody?

- 5) Příkladíte se k ukládání trestu domácího vězení ve větším rozsahu či naopak zachovááte názor o větší efektivnosti trestu odnětí svobody?

- 6) Je podle Vás trest domácí vězení efektivní alternativou v rámci zamezení recidivujícího chování pachatele?

- 7) Jaký je Váš názor na kontrolu výkonu trestu domácího vězení prostřednictvím elektronického monitoringu? Měl by stát podle Vás do tohoto technického řešení investovat finanční prostředky?
- 8) Myslíte si, že jsou v právní úpravě trestu domácího vězení nedostatky? Pokud ano, uveďte jaké.
- 9) Jaká opatření by výkon trestu DV zlepšila?
- 10) Jaký počet z odsouzených k trestu domácího vězení dodrželo podmínky výkonu trestu a naopak kolik odsouzených výkon trestu domácího vězení zmařilo?
- 11) Myslíte si, že odsouzení mají při současném principu fyzické kontroly PMS větší možnost trest domácího vězení porušovat?

Příloha 2: Statistika PMS ČR

Statistika je rozdělena do dvou tabulek z důvodu větších rozměrů. Další tabulka se nachází na následující straně.

Číslo a název regionu	IPŠ	TDV uloženo	PDV (PP s povinností DV podle §89/2)	TDV nařízeno	TDV + PDV nařízeno
1 Praha	41	18	0	18	18
2 Středočeský	102	43	3	42	45
3 Jihočeský	119	64	2	61	63
4 Západočeský	104	44	5	43	48
5 Severočeský	101	45	1	45	46
6 Východočeský	165	70	5	68	73
7 Jihomoravský	199	89	4	74	78
8 Severomoravský	235	92	1	85	86
	1066	465	21	436	457

Zdroj: Probační a mediační služba ČR

Vysvětlivky:

IPŠ – institut předběžného šetření – zpracování stanoviska o situaci obviněného pro potřeby soudu

PDV – podmíněné propuštění s povinností zdržovat se ve stanoveném časovém období ve svém obydlí nebo jeho části (§89/2 TZ, popřípadě §89/1 TZ)

Číslo a název regionu	TDV vykonáno	TDV náhradní trest	TDV skončeno jinak	TDV postoupeno	Aktuální stav:
	Skončeno:				
1 Praha	6	1	2	1	8
2 Středočeský	14	3	3	3	22
3 Jihočeský	25	9	4	1	24
4 Západočeský	15	5	2	0	26
5 Severočeský	17	5	1	0	23
6 Východočeský	31	7	1	3	31
7 Jihomoravský	22	12	9	0	35
8 Severomoravský	32	11	4	0	39
	162	53	26	8	208

Zdroj: Probační a mediační služba ČR